

Ritari ja Tähtisilmä - Unelma onnesta

300 rakkauskirjettä vuosilta 1943 - 47

Toimittaneet Rauno ja Ritva Haapaniemi

Ritari ja Tähtisilmä

– unelma onnesta

Ritari ja Tähtisilmä

– unelma onnesta

300 rakkauskirjettä vuosilta 1943–47

Toimittaneet Rauno Haapaniemi ja Ritva Haapaniemi

© **2020** Rauno Haapaniemi ja Ritva Haapaniemi

Kansi: Petri Inkinen

Taitto: Pentti Aaltonen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6243-1

Sisältö

Lukijalle Esipuhe

1. Guni ja Kale
2. Vuosi 1943 (kirjeet 1 – 13)
3. Vuosi 1944 (kirjeet 14 – 103)
4. Vuosi 1945 (kirjeet 104 – 164)
5. Vuosi 1946 (kirjeet 165 – 253)
6. Vuosi 1947 (kirjeet 254 – 302)

LUKIJALLE

Ritva:

Pari päivää vanhempiemme hääpäivän (27.3.1948) jälkeen veljeni Rauno lähetti minulle katkelman isän kirjeestä äidille. Paitsi että nyt oli vuosi 2020. Ja tuosta hääpäivästä oli kulunut 72 vuotta. En ollut aikaisemmin oikeastaan ollut kovinkaan kiinnostunut vanhempiemme kirjeistä, vaikka hyvin tiesin niiden olemassaolosta. Ajattelin, että ne ovat heidän yksityisiä kirjeitään, ovat heidän kahden välisiä, eikä niitä ole soveliasta toisten tutkia.

Luettuani saamani otteen kerroin Raunolle, että haluan tutustua tuohon mieheen. Kirje kosketi minua syvästi, liikuttikin. Kuka mies puhuu noin kauniisti rakastetulleen? Haluan oppia tuntemaan hänet.

Nämä kaksi nuorta ihmistä olivat tulevat vanhempani. Olin oppinut tuntemaan heidät isänä ja äitinä. Nyt opin tuntemaan kaksi ihmistä. Pääsin lähelle heidän sielunelämänsä, kuin myös aivan toisenlaista aikaa, mitä nyt elämme.

Tuntui kuin elämäni olisi saanut viitekehysten. Tämän kirjeenvaihdon jälkeen kahden nuoren rakastavaisen elämä muuttui perhe-elämäksi. Unelma omasta kodista toteutui. Synnyin Leppävaaraan Kirvuntielle. Synnyin Rakkaudesta. Nyt kun itse jo olen äiti ja isoäiti, sain katsoa taaksepäin aikaan, jolloin en vielä ollut syntynyt. Monet kirjeet sisältävät viittauksia lapsuuteni tärkeisiin ihmisiin, he muodostivat ikään kuin laajennetun perheen, he olivat kasvuympäristöni. Isovanhemmat, sedät, täti, eno. Ähtäri monine sukulaistaloineen oli joka kesä odotettu kokemus. Elettiin vielä aikaa, kun lehmät haettiin niityltä lypsylle, kun karitsoja sai silittää ja aina paistoi aurinko. Vaasan saaristossa oleva äidin vanhempien mökki ympäristöineen tarjosi lapselle unohtumattomia elämyksiä. Meri, kalastusreissut, ukonilmat.

Näitä kirjeitä puhtaaksi kirjoittaessani olen ollut hyvinkin syvissä vesissä. Olen itkenyt ja nauranut. Tämä on ollut suurenmoinen matka. Matka, jolle tuskin yksin olisin koskaan lähtenyt. Onneksi veljeni on ollut hyvä matkatoveri. Yhdessä olemme tämän erikoisen ja yllättävästi vastaan tulleen tien kulkeneet.

Olen tuntenut aivan uudenlaista kiitollisuutta vanhempiani kohtaan. Ja kaikkia heitä, jotka loivat elämäni ympäristön. Kaikki he ovat jo Taivaan puolella.

Tuikkikoot isälle rakkaat tähdet heille kaikille! Ja aivan erityisesti Ritarille ja hänen Tähtisilmälleen!

Toivon antoisia hetkiä kaikille, jotka saavat tämän kirjan käteensä!

Tässä katkelma siitä isän kirjeestä, joka sai minut liikkeelle:

Oma Lemmikkini!

Kepeinä lumihiutaleina leijailevat erään Straussin valssin sävelet ilmassa saaden ajatukseni jälleen lentämään Sinun luoksesi, Tähtisilmäni luokse. Hiljaa, ajatuksissani sivelen pehmeitä kutrejasi tuntien niiden hyväilevän kosketuksen sormissani. Tunnen ihanan pehmeiden poskillani.

.....

Tiedätkö, miltä näytit, kun viimeksi näin Sinut? Tarkoitan tuota silmänräpäystä ennen oven sulkeutumista välillämme. Darling, sieluani vihlaasi, kun näin suurten silmiesi katseen. Jotakin niin pohjattoman kaunista ja samalla niin suurta hellyyttä ja haikeutta en ole nähnyt koskaan. En koko elämässäni. Tuo katse tunki mieleeni ja minä muistan sen vielä kuollessanikin.

Rauno:

Korona-virus muutti elämäämme. Muutos on myös mahdollisuus. Minullakin, eläkeläisenä, olivat viimeiset vähäiset työt loppuneet ja kotimme oli suljettu vierailta. Hiljaista oli. Tuntui, että jotain pitäisi tehdä. Isän ja äidin mittava kirjeenvaihto vuosilta 1943–47 oli päätynyt vuosia sitten minulle, kauniiseen kenkälaatikkoon, kaapin päälle. Otin laatikon nyt esille ja ajattelin katsella, että kaikki on järjestyksessä. Ehkäpä ne pitäisi vihdoinkin kirjoittaa puhtaaksi? Pian käsiini osui ensimmäinen pysähdyttävä kirje: “Kepeinä lumihiutaleina leijailevat erään Straussin valssin sävelet ilmassa...” Mitä ihmettä? Kirjeiden tunteisuus ja taitava kerronta tulivat heti kovin lähelle minua. Tulin valtavan uteliaaksi. Millaisia olivat nuoret vanhempani, he joita en koskaan tuntenut? Miten sota-aikoina ja heti sen jälkeen tunnettiin ja elettiin? Ja ennen kaikkea: Millaisia tunteita ja vaihteita vanhempani kokivat rakentaessaan suhdettaan ja tulevaisuuttaan? Kirjeistä rakentui tarina, joka tuntui odottaneen sopivaa hetkeä tullakseen jaetuksi. Melkein kadahdin tuota aikaa, jolloin kirjeet ovat olleet

tärkeä yhdysside ihmisten välillä. Lähetin Ritvalle tuon edellä mainitun näytteen. Pian sovimme, että nämähän kirjoitetaan puhtaaksi. Huomasin vähitellen, että kirjeistä muodostuu järjestyksessä luettuna kokonaisuus, jonka sisällä on useita tarinoita. Seuraava ajatus olikin, että tästä tulee kirja, moniulotteinen kertomus, vanhemmillemme ja koko sodan jälkeiselle sukupolvelle niin tärkeistä vuosista. Kirjeistä piirtyy kaunis rakkaustarina, mutta niitä voi lukea myös kuvauksena aikansa ihmisten ja yhteiskunnan toiminnasta. Itseäni liikuttaa paljon se, miten rakkaus on pelastanut isämme niin, että hänelle on sotakokemuksista huolimatta jäänyt uskoa parempaan tulevaisuuteen. Nuorille on ollut tärkeää toipua sodan kaaoksesta ja tuntea, että elämässä voi saada aikaan jotain hyvää. On tuntunut, että kirjeitä ei ole varjeltu vuosikymmeniä vain siksi, että ne lopulta unohtuisivat, hävitettäisiin. Jotain siitä, mitä me lapset vieläkin saamme kirjeistä vanhemmiltamme, toivomme välittyvän myös muille lukijoille.

Olemme sisarukset Ritva ja Rauno Haapaniemi, kummatkin eläkkeellä olevia opettajia ja kirjailijoita.

Esipuhe

Vuonna 1921 syntyi Suomessa kaksi lasta kahden kuukauden välein. Poika, joka syntyi Töysässä, sai nimekseen Kalevi. Tyttö, joka syntyi Vaasassa, sai nimekseen Gunhild. Suomi oli ollut itsenäinen melkein neljä vuotta.

Tämä on tarina siitä, kuinka nämä kaksi ihmistä kulkivat kohti toisiaan ja vihdoinkin kohtasivat. Tämä on heidän rakkaustarinansa. Samalla se on myös tarina Suomesta, sen ajan myrskyissä ja tyvenessä. Samalla se on sukua niin monen ihmisen elämän tarinalle, heidän, jotka elivät nuoruutensa sotien ja jälleenrakennuksen aikaan. Heidän kaikkien, jotka odottivat kotiin omaisiaan. Ja kaikkien heidän, jotka jatkuvasti kaipasivat kotiin missä olivatkin. Tämä tarina on myös heille, joiden kaipaus ei koskaan täyttnyt.

Vanhempiemme kirjeenvaihto on ikään kuin ollut aina olemassa. Se on kulkenut huolella niputettuna heidän mukanaan muutosta muuttoon, ja me lapset olemme aina tienneet sen olemassaolosta kirjoituspöydän tiettyssä laatikossa. Koskaan emme kuitenkaan nähneet heidän kirjeitään lukevan, eikä niiden sisällöstä meille juuri kerrottu. Sen sijaan me aina tiesimme missä ne ovat, ja jonkinlaisen suuren salaperäisyyden ympäröimänä isä silloin tällöin näytti, että täällä ne ovat. Kirjeet olivat heille tärkeä muisto. Uskomme, että kirjeitä säilytettiin myös jälkipolville.

Näitä kirjeitä puhtaaksi kirjoitettaessa on korona-aika. Moni onkin sanonut, että tämä aika on kuin olisi sota-aika, poikkeusoloineen. Erikoisia aikoja eletään myös näissä kirjeissä. Kirjeet, vaikka ovatkin äärettömän henkilökohtaisia, kertovat myös jostain sellaisesta, mikä kaikissa ihmissieluissa elää läpi aikojen: Paremmen kaipauksesta, taisteluista, unelmista ja rakkaudesta. Kaiken epävarmuuden keskelläkin nuorilla oli tarve haaveilla, rakastua ja suunnitella hyvää elämää, kuten nuorilla aina on.

He, jotka muistavat Gunin ja Kalen, löytävät kirjeistä täydemmän ihmiskuvan. Tämä aika, jolloin he elivät nuoruuttaan, vaikutti varmaankin syvästi heidän persoonallisuuksiinsa. Muille kirjeet antavat mahdollisuuden eläytyä Suomen

murrosajan vuosiin tavalla, joka historian kirjoista ei välity. Tämä kaikki on kertomisen arvoista.

Kirjeistä voi lukea monta mahdollista tarinaa:

Niistä välittyy melko epätodennäköisen parin rakkaustarina. Maaseudun juuret omaava, varuskunnassa kasvanut poika, ja jo omillaan Helsingissä asuva, suomenruotsalaisen perheen kaupunkilaistyttö alkavat sattuman kautta kirjeenvaihdon, tapaavat ja rakastuvat. Alkaa tutustuminen sota–ajan epävarmoissa oloissa, lähinnä kirjeenvaihdon sekä harvojen tapaamisten ja puhelinsoittojen myötä. Rauhan tultua kirjeenvaihto jatkuu, rakkaus syvenee, haaveillaan paremmasta tulevaisuudesta. Kirjeet ovat usein syvällisiä, etenkin isä kertoo itsestään avoimesti kaiken. Sodan keskellä ja sodasta toipuvalle rakkaus on hoitava tunne.

Kirjeenvaihto kuvaa myös, miten sota–aikana ja heti sen jälkeen elettiin. Kaiken epävarmuuden keskellä halutaan myös iloita arjesta ja pohtia tulevaa. Sota–ajan kirjeiden aiheita rajoittaa sen ajan sensuuri.

Isän kirjeistä kuvastuu nuoren, ajattelevan idealistin maailmantuska ja oman arvomaailman vaikea alistaminen sodan logiikalle ja tarpeellisuudelle. Rakkaus palauttaa uskon tulevaisuuteen. Isä kuvailee myös sodasta palaamisen ja normaalielämään siirtymisen vaikeutta ja sodan traumoista toipumista. Erikoista on hänen tulevaisuuden suunnitelmiensa sulkeutuminen, koska hän oli Saksan asevoimissa palvelleita vapaaehtoisia. Sankareista tulikin rauhan tultua vaiettuja ja osin syrjittyjä. Se on katkeraa, ja isä suunnittelee jopa maasta lähtöä. Kirjeissä kuvataan paljon myös rintamamiehille perustetun Niinisalon Internaatin, eli Valtion Sisäoppilaitoksen elämää. Isä on viimeisten “interpartojen” joukossa suorittamassa lukion kokonaan vuodessa. Internaatin elämä piirtyy kirjeissä varsin värikkäänäkin. Perheen perustaminen on toiveissa, mutta sodan jälkeen isä, kuten iso joukko nuoria miehiä on tyhjän päällä, ilman koulutusta, työpaikkaa ja asuntoa. Isäkin joutuu ottamaan kiinni sota–aikana menetetyt vuodet, jotta voisi pyytää rakastamansa naisen kättä. Äiti on uuden ajan nuori nainen. Hän asuu sisarensa kanssa Helsingissä.

opiskellen yo–merkonomiksi Kauppakoulussa ja on valmistuttuaan itsellinen virkanainen. Taloudellinen riippumattomuus ei tuolloin ollut naisille kovin yleistä. Äidin perhe asuu Heinolassa. Ankeinakin aikoina syödään ravintolassa, kuunnellaan musiikkia, käydään elokuvissa ja tavataan paljon ystäviä, vaikkapa lettukesteissä. Pommituksia koetaan. Silti nuoret haluavat poikkeusoloissakin juhlia ja pitää hauskaa, arjen keventämiseksi. Ystäviä on paljon, rakentuu kuva kaupunkilaisten nuorten sosiaalisesta elämästä. Äidin kirjeistä kuvastuu aluksi sota–aikana määrätty varovaisuus, kun moni mies kaatuu tai invalidisoituu. Toisaalta romantiikan nälkä tuntuu olevan vallitsevana sen ajan nuorten elämässä.

Jälleenrakentamisen aikana Suomen arjessa on paljon eroavaisuuksia tähän päivään. Pulaa oli paljosta, jopa kammastakin, koska muun muassa sellainen pitää järjestää suhteiden avulla. Elintarvikortteja vaihdellaan. Huvit ja juhlat (usein ilmeisen kosteatkin) ovat hyvin mieluisia nuorten elämässä, kun niitä voidaan taas ajatella. Elokuvat, musiikki ja kirjat ovat tärkeitä ja niistä puhutaan paljon. Huoneenvuokralautakunta rajoittaa asumista, perheettömien pitää asua huoneessa alivuokralaisina.

Mutta ennen kaikkea, tämä on vanhempiemme rakkaustarina. Näissä kirjeissä on heidän elämänsä aarre.

Emme ole jättäneet mitään pois. Kirjeet on kirjoitettu puhtaaksi niiden alkuperäisessä muodossa. Järjestys määräytyy niiden kirjoituspäivästä, ei välttämättä siitä, milloin ne ovat saapuneet. Sitähän emme ole voineet selvittääkään. Kirjeiden lisäksi on myös valokuvia tältä ajalta. Heille niin kovin tärkeitä.

Olemme tehneet muutamia selvennyksiä ja merkintöjä. *Lisätty teksti on kursiivilla.* Kirjan kansien kuvituksena on mukana isän ensimmäinen ja äidin viimeinen kirje. Kiitämme Petri Inkistä kauniista kannesta sekä taitosta

Sipoossa ja Helsingissä Juhannuksena 2020
Rauno Haapaniemi & Ritva Haapaniemi

1. Guni ja Kale

Äidin vanhemmat, suomenruotsalaiset siirtolaiset Arvid ja Ester (joka oli toisen polven siirtolainen) tutustuivat Amerikassa Gardnerin kaupungissa Massachusetts'in osavaltiossa ja menivät sitten siellä naimisiin. Molempien suvut olivat kotoisin Vaasan seuduilta. Avioiduttuaan he muuttivat ensin New Yorkiin liikealan töihin. Kun Ester odotti Gunhildia, pariskunta muutti Suomeen, molempien sukujen kotiseudulle Vaasaan. Ester oli syntynyt USA:ssa, eikä puhunut lainkaan suomea, englantia ja ruotsia kylläkin. Gunhild oli kolmen kuukauden ikäinen, kun perhe muutti Jaakkimaan Lahdenpohjan kauppalaan, Laatokan rannalle Karjalaan. Perheen isä Arvid Nordman oli siirtynyt Laatokan Puun palvelukseen hoitamaan muun muassa kirjeenvaihtoa ja rahaliikennettä, prokuristina. Arvidhan oli käynyt kauppakoulun ennen Amerikkaan lähtöään. Parin vuoden päästä perheeseen syntyi toinen tytär, Ruth, ja vielä muutaman vuoden kuluttua poika, Folke.

Lapset kävivät koulua Lahdenpohjassa ja myöhemmin Heinolassa, kun Laatokan Puun toiminnot sodan seurauksena siirrettiin sinne. Arvid–isä toimikin eläkkeelle siirtymiseen asti konsernin konttoripäällikkönä (kontorchef), myöhemmin Helsingissä. Suomenruotsalaisina (ja Amerikasta muuttaneina) he olivat vähän “outolintuja” karjalaisten keskuudessa. Tästä äiti joskus mainitsikin, mutta kaiken kaikkiaan aika Karjalan kunnalla oli kuitenkin huoletonta ja mukavaa.

Heinolassa äiti kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1940. Vähän myöhemmin hän lähti Helsinkiin opiskelemaan siskonsa Ruthin eli Rudin kanssa Kauppakouluun, josta valmistui ylioppilasmerkonomiksi, kuten silloinen termi kuului. Kirjeenvaihto isän kanssa alkoi opiskeluaikoina.

Perheessä oli aina ollut kotiapulainen, ja naimisiin mennessään äiti ei ollut tottunut ruuanlaittoon eikä oikeastaan muuhunkaan huushollaukseen.

Itsenäisenä naisena Helsingissä opiskellessaan ja työssä käydessään hän kävi aina ulkona syömässä. Alivuokralaisasunnoissa oli kokkaaminen varmaan muutenkin hankalaa.

Gunhild–äitimme asui kirjeenvaihdon aikana yhdessä sisarensa Ruthin kanssa useammassakin alivuokralaisasunnossa, välillä vuokrasivat ihan oman asunnon. Äiti kertoi, että heillä oli usein tupa täynnä ystäviä ja grammari soi. Nuorten kokoontumispaikkoja kun ei juuri ollut. Tätä aikaa äiti muisteli aina lämmöllä ja veitikkamainen hymy suupielessä. Elämää varjostivat toisaalta Helsingin pommitukset, epätietoisuus ystävien tilanteesta rintamalla, kuten sieltä tulleet suruviestitkin.

Valmistuttuaan äiti meni töihin ensin siskonsa kanssa HOK:n pääkonttoriin, ja sittemmin Valtion Viljavarastoon, johtajan sihteeriksi. Tässä työssä hän jatkoi aina esikoisensa syntymään asti. Sen jälkeen hän ryhtyi kotiäidiksi kuten niin monet muutkin sen ajan naiset. Aika kului Leppävaarassa pientalon kaksiossa uuneja lämmitellen ja lapsia hoidellen ja jokapäiväisiä taloustöitä tehden. Töitä riitti. Myöhemmin perhe muutti keskustaan, SOK:n pääkonttorin taloon.

Gunhildin perheessä tyttöjenkin kouluttautumista pidettiin luonnollisena ja äiti itsekin piti tärkeänä sitä, että hänellä oli ammatti. Hän tahtoi kuitenkin itse hoitaa lapsensa.

Tässä viitekehyksessä alkaa Kalevin ja Gunhildin rakkaustarina kirjeisiin kirjoitettuna. Se on varmasti omalta osaltaan auttanut heitä kumpaakin selviämään näissä epätavallisissa olosuhteissa, joita nykyään on todella vaikea kuvitella.

Äidin osoitteet kirjeenvaihdon aikana:

Vanhempien koti Kirkkokatu 7 Heinola (Talossa on nyt päiväkot)
Helsinki (asuminen oli säännösteltyä, perheettömien tuli asua alivuokralaisasunnoissa)

18.10. –43 lähtien Keskuskatu 8 b 7 / Ins. Taija

noin 4.6. –44 lähtien (oma vuokra-asunto) Mannerheimintie 29 b 23

noin 12.9. –44 lähtien Fredrikinkatu 71 A 12

noin 4.12. –44 lähtien Fredrikinkatu 34 as 5

noin toukokuu –45 Minervankatu 11 b 11

Isä, Kalevi, syntyi ähtäriläisiin sukuihin kuuluneiden Otto Haapaniemen ja Fannyn, omaa sukua Mäenpää, toisena lapsena. Kaikkiaan perheeseen syntyi neljä poikaa, Ahti, Kalevi, Kalervo ja Aarno. Ähtäriläisyys säilyi isän henkisenä kotina. Ähtärissä käytiin ihan joka kesä ja myöhemmin hankittiin oma mökki Haapaniemen talon lähistöltä. Päästyään varhain eläkkeelle isä ja äiti hankkivat vielä kodikseen kesämökin lähettäviltä Rekaman talon Peränteeltä Haapaniemen tieltä. Siellä he asuivat seitsemän vuotta.

Isän lapsuudessa perhe liikkui työn perässä. Otto oli käynyt maatalouskoulun jälkeen Vaasassa kauppakoulun ja ollut työharjoittelussa Ruotsissa. Haapaniemen talo jaettiin muiden sisarusten kesken, kun Otto luopui osuudestaan. Isä syntyi 13.9.1921 Töysässä Tuurin kylässä, missä Otto–isä toimi Kallinkosken sahan hoitajana, oltuaan sitä ennen osuuskaupan hoitajana Killinkoskella ja Haukiputaalla. Sen jälkeen Otto perusti kaupan Längelmäelle vuonna 1922. Lama–aika vei kaupan kuitenkin konkurssiin jo vuonna 1924. Perhe muutti Viitasaarelle, jossa Otto toimi kahdella eri sahalla työnjohtajana ja toisena sahanhoitajana. Tätä työtä jatkui vuoteen 1928. Pula–aika vei taas molemmat työpaikat ja Otto, valkoisten puolella taistellut vapaussodan ryhmänjohtaja, päätti siirtyä varmaan työpaikkaan armeijan palvelukseen. Tämä työura alkoi Mikkelissä marraskuussa 1929 alikersanttina. Kaupallisen koulutuksensa ja kokemuksensa vuoksi hän toimi urallaan pääsääntöisesti kuormastoaliupseerina jääden sotilasmestarina eläkkeelle. Keväällä 1934 perhe muutti Riihimäen varuskuntaan. Riihimäellä isä sitten vietti loput nuoruudestaan. Isä ehti lukion ensimmäiselle luokalle, kun Talvisota keskeytti koulunkäynnin joulukuun alussa –39. Isä palveli nuoren ikänsä vuoksi armeijan koulutuskeskuksessa eikä ollut rintamapalveluksessa. Syksyllä 1940 koulu alkoi uudestaan. Isä toimi vartion ja hetken aikaa myös lippukunnan johtajana partiossa. Hänet valittiin koulunsa Riihimäen Yhteislyseon toverikunnan puheenjohtajaksi ja Ratavarren koulujen yhteistyöelimen puheenjohtajaksi.

Kevättalvella 1941 isän koulutoveri pyysi hänet mukaansa Hyvinkäälle kokoukseen. Tilaisuus oli poliittinen ja siellä jaettiin hakukaavakkeita miehille, jotka olisivat kiinnostuneita lähtemään Saksaan sotilaskoulutukseen kahdeksi vuodeksi. Isä täytti kaavakkeen ja sai kutsun. Koulu jäi taas kesken.

"Oma Lemmikkini!"

Kepeinä lumihiihtaleikina leijailevat erään Straussin valssin sävelet ilmassa saaden ajatukseni jälleen lentämään Sinun luoksesi, Tähtisilmäni luokse. Hiljaa, ajatuksissani sivelen pehmeitä kätöjäsä tuntien niiden hyvärilevän kosketuksen sormissani. Tunnen ihanan pehmeiden poskellani."

Vanhempiemme kirjeenvaihto vuosilta 1943-47 on ikään kuin ollut aina olemassa. Se on kulkenut heidän mukanaan vuosikymmeniä huolella niputettuna muutosta muuttoon. Me lapset olemme aina tienneet kirjeiden olemassaolosta kirjoituspöydän tiettyssä laatikossa. Koskaan emme kuitenkaan nähneet heidän kirjeitään lukevan, eikä niiden sisällöstä meille juuri kerrottu. Sen sijaan tiesimme hyvin missä ne ovat, ja jonkinlaisen suuren salaperäisyyden ympäröimänä isä silloin tällöin ohimennen näytti missä ne ovat. Uskomme, että kirjeitä säilytettiin myös jälkipolville jaettavaksi. Ja nyt on sen aika.

Nämä kirjeet, vaikka ovatkin äärettömän henkilökohtaisia, kertovat myös jostain, mikä kaikissa ihmisieluissa elää läpi aikojen: Paremmen kaipauksesta, taisteluista, unelmista ja rakkaudesta.

Guniin ja Kalen nuoruuden tärkeät vuodet tulevat kovin lähelle.

Kirjeistä kuvastuu Suomen murrosvuosien elämä tavalla, joka historian kirjoista ei välity.

Kaikki tämä on kertomisen arvoista.

Rauno Haapaniemi & Riitta Haapaniemi

